

**Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu**

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Josefa Fialy a soudců Radovana Suchánka a Jiřího Zemánka (soudce zpravodaje) o ústavní stížnosti stěžovatele **J. Š.**, zastoupeného JUDr. Kárimem Titzem, advokátem, sídlem Koblížná 47/19, Brno, proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 19. září 2019 č. j. 9 To 391/2019-74, za účasti **Krajského soudu v Brně**, jako účastníka řízení, takto:

I. Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 19. září 2019 č. j. 9 To 391/2019-74, byla porušena základní práva stěžovatele zaručená v čl. 36 odst. 1 a čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

II. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 19. září 2019 č. j. 9 To 391/2019-74 se ruší.

Odůvodnění:

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadeného rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí s tvrzením, že jím byla porušena jeho ústavně zaručená práva podle čl. 8 odst. 1, 2 a 5, čl. 36 odst. 1 a čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), jakož i jeho základní práva podle čl. 5 odst. 1 písm. c), odst. 3 a 4 a čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písm. b) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).

2. Z obsahu spisu Městského soudu v Brně (dále jen „městský soud“) sp. zn. 70 Nt 4232/2019 se podává, že usnesením Policie České republiky, Národní centrály proti organizovanému zločinu, Služby kriminální policie a vyšetřování, expozitury Brno ze dne 7. 3. 2019 č. j. NCOZ-9436-694/TČ-2016-417601, bylo zahájeno trestní stíhání stěžovatele pro zločin účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 1, alinea 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zákoník“), pro zvlášť závažný zločin zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 odst. 1, odst. 2 písm. a) a c), odst. 4 tr. zákoníku a pro zvlášť závažný zločin přijetí úplatku podle § 331 odst. 1, alinea 1, odst. 4 písm. a), b) tr. zákoníku, to vše spáchané ve formě spolupachatelství podle § 23

tr. zákoníku ve prospěch organizované zločinecké skupiny podle § 107 odst. 1 tr. zákoníku.

3. Usnesením městského soudu ze dne 9. 3. 2019 sp. zn. 70 Nt 3524/2019 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“) ze dne 4. 4. 2019 sp. zn. 9 To 134/2019 byl stěžovatel vzat do vazby z důvodů uvedených v § 67 písm. a), b) a c) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. řád“). Usnesením městského soudu ze dne 5. 6. 2019 sp. zn. 70 Nt 1921/2019 ve spojení s usnesením krajského soudu ze dne 27. 6. 2019 sp. zn. 9 To 259/2019 bylo rozhodnuto o ponechání stěžovatele ve vazbě z důvodů podle § 67 písm. a) tr. řádu.

4. Dne 21. 8. 2019 byla městskému soudu předložena státním zástupcem Vrchního státního zastupitelství v Olomouci – pobočky v Brně (dále jen „vrchní státní zastupitelství“) žádost stěžovatele o propuštění z vazby na svobodu. Vrchní státní zastupitelství navrholo, aby byl stěžovatel ponechán ve vazbě z důvodů uvedených v § 67 písm. a) tr. řádu.

5. Usnesením městského soudu ze dne 27. 8. 2019 č. j. 70 Nt 4232/2019-62 byl podle § 72 odst. 1 tr. řádu stěžovatel ponechán nadále ve vazbě z důvodů uvedených v § 67 písm. a) tr. řádu (výrok I.), podle § 71a tr. řádu byla žádost stěžovatele o propuštění z vazby na svobodu zamítnuta, podle § 73 odst. 1 písm. b) tr. řádu *a contrario* nebyl přijat jeho písemný slib, podle § 73 odst. 1 písm. c) tr. řádu *a contrario* nad ním nebyl vysloven dohled a podle § 73a odst. 2 písm. b) tr. řádu nebyla přijata nabídka peněžité záruky (výrok II.).

6. Z obsahu soudního spisu se dále podává, že v průběhu vazebního zasedání konaného u městského soudu dne 27. 8. 2019 podal stěžovatel proti vyhlášenému usnesení o jeho ponechání ve vazbě stížnost. Uvedené usnesení bylo doručeno stěžovateli dne 5. 9. 2019 a jeho obhájci dne 3. 9. 2019. Dne 6. 9. 2019 obhájce v podané blanketní stížnosti městskému soudu avizoval, že stížnost odůvodní nejpozději do 25. 9. 2019. Dne 13. 9. 2019 byla stížnost spolu se spisem předložena krajskému soudu, který v neveřejném zasedání konaném dne 19. 9. 2019 vydal napadené usnesení, jímž podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. řádu stížnost zamítl. V jeho odůvodnění je mimo jiné zmíněno, že stěžovatel podal proti usnesení městského soudu včas stížnost, kterou však nezduvodnil. Ústavní soud však zjistil, že ve spisu se na č. 1. 76 až 87 nachází podrobné odůvodnění stížnosti doručené soudu dne 24. 9. 2019 a k němu připojené přílohy.

II.

Argumentace stěžovatele

7. Stěžovatel při rekapitulaci řízení uvádí, že na jeho včas podanou blanketní stížnost, v níž avizoval, že ji doplní nejpozději do 25. 9. 2019, nebylo soudy nijak reagováno. Prostřednictvím svého obhájce ji skutečně ve vymezené lhůtě odůvodnil podáním doručeným městskému soudu dne 24. 9. 2019. Dne 4. 10. 2019 však jeho obhájce obdržel napadené usnesení datované dnem 19. 9. 2019. Z toho je zřejmé, že krajský soud nerespektoval stěžovatelem avizovanou lhůtu, takže při svém rozhodování nebyl seznámen s argumenty a námitkami stěžovatele a vycházel pouze z blanketní stížnosti.

Na podporu své argumentace stěžovatel odkazuje na závěry uvedené v nálezkové judikatuře Ústavního soudu, z níž vyplývá, že soudy mají povinnost vypořádat se se vším, co v průběhu řízení vyšlo najevo a co účastníci tvrdili, má-li to vztah k posuzované věci, a v níž se Ústavní soud zabýval případy, kdy si stěžovatelé (jejich obhájci) vytvořili obdobnou situaci, a to tak, aby mohlo být soudem v době rozhodování o stížnosti náležitě přihlédnuto k námitkám v jejím odůvodnění, které zaslali v dodatečné, předem oznámené lhůtě. Dospěl přitom opakovaně k závěru, že stížnostní soud je povinen umožnit stěžovateli, aby v navržené lhůtě stížnost doplnil nebo aby stěžovatele (obhájce) upozornil, že avizovaná lhůta je nepřiměřeně dlouhá a stanovil mu lhůtu přiměřenou.

8. Stěžovatel pro úplnost uvádí, že v průběhu vazebního zasedání byly státním zastupitelstvím prezentovány nové důkazní materiály, jejichž autentičnost musela být obhajobou ověřena a následně konzultována se stěžovatelem. Z tohoto důvodu bylo žádáno o prodloužení lhůty k podání stížnosti. Námitky obsažené v desetistránkovém odůvodnění stížnosti pak mají zcela jistě k projednávané věci vztah a nelze tedy vyloučit, že mohly mít případně vliv na rozhodnutí krajského soudu.

III.

Vyjádření účastníka řízení

9. Ústavní soud vyzval účastníka řízení a vrchní státní zastupitelství jako vedlejšího účastníka řízení, aby se k ústavní stížnosti vyjádřily. Dané možnosti využil krajský soud, který konstatoval, že o stížnosti rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 19. 9. 2019, z čehož je zřejmé, že obhájci stěžovatele byla fakticky poskytnuta dostatečně dlouhá doba na odůvodnění stížnosti. Vrchní státní zastupitelství se k ústavní stížnosti nevyjádřilo, čímž v souladu s poskytnutým poučením obsaženým ve výzvě Ústavního soudu nastoupila domněnka, že se vzdalo postavení vedlejšího účastníka.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

10. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž bylo napadené rozhodnutí vydáno, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný; stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až § 31 zákona o Ústavním soudu a ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatel vyčerpal všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*).

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

11. Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy), který stojí mimo soustavu soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy) a není další instancí v systému obecného soudnictví. Jeho cílem v řízení o ústavní stížnosti je výhradně přezkoumat ústavnost soudních rozhodnutí, jakož i řízení, které jejich vydání předcházelo. Vedení řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu, výklad podústavního práva a jeho použití

na jednotlivý případ proto přísluší obecným soudům, což je výrazem jejich nezávislého soudního rozhodování (čl. 81 a 82 odst. 1 Ústavy). O zásahu Ústavního soudu do rozhodovací činnosti soudů lze uvažovat pouze za situace, kdy je jejich rozhodování stíženo vadami, které mají za následek porušení ústavně zaručených základních práv nebo svobod [srov. např. náleze ze dne 30. 6. 2004 sp. zn. IV. ÚS 570/03 (N 91/33 SbNU 377)].

12. Povinností soudů i dalších orgánů veřejné moci je vykládat a používat právo pohledem ochrany základních práv a svobod, což pro soudy výslovně vyplývá z čl. 4 Ústavy [srov. náleze ze dne 31. 8. 2015 sp. zn. II. ÚS 1287/14 (N 159/78 SbNU 401)]. Při výkladu a aplikaci právních předpisů nelze pomíjet jejich účel a smysl, který není možné hledat jen ve slovech a větech toho kterého předpisu, ale je v něm třeba vždy nalézat i zásady uznávané demokratickými právními státy [srov. náleze ze dne 7. 5. 2009 sp. zn. I. ÚS 523/07 (N 113/53 SbNU 409)]. Obecné soudy jsou povinny primárně zajistit, aby v procesu před nimi a v jejich výkladu a aplikaci podústavního práva byla vždy přítomna spravedlnost [náleze ze dne 16. 10. 2012 sp. zn. Pl. ÚS 16/12 (N 174/67 SbNU 115)].

13. Stěžovatel v ústavní stížnosti namítá, že krajský soud při svém rozhodování nezohlednil doplnění blanketní stížnosti, které mu zaslal prostřednictvím městského soudu v předem avizované lhůtě.

14. Již v nálezu ze dne 4. 6. 1998 sp. zn. III. ÚS 308/97 (N 63/11 SbNU 119) Ústavní soud k blanketnímu opravnému prostředku uvedl, že je především věcí toho, kdo takový opravný prostředek podal, aby si přiměřeným způsobem vytvořil situaci, v níž by mohlo být soudem v době rozhodování o něm přihlédnuto ke všemu, co v následném odůvodnění přednesl. V praxi jde především o oznámení obhájce soudu, že blanketní stížnost dodatečně písemně odůvodní, a sdělení lhůty, ve které toto odůvodnění doručí.

15. V další judikatuře Ústavního soudu, týkající se stejné problematiky [viz nálezy ze dne 10. 11. 2008 sp. zn. I. ÚS 1895/08 (N 194/51 SbNU 345), ze dne 16. 7. 2013 sp. zn. II. ÚS 200/13 (N 123/70 SbNU 127), ze dne 25. 9. 2014 sp. zn. I. ÚS 2346/14 (N 177/74 SbNU 543), ze dne 20. 9. 2016 sp. zn. II. ÚS 1820/16 (N 180/82 SbNU 749)] pak Ústavní soud řešil případy, kdy si stěžovatelé (jejich obhájci) vytvořili výše zmíněnou situaci, aby mohlo být soudem v době rozhodování o stížnosti náležitě přihlédnuto k námitkám v odůvodněních stížností, které zaslali v dodatečné, předem oznámené lhůtě po doručení písemného odůvodnění rozhodnutí, avšak soudy k těmto námitkám nepřihlédly, ačkoliv tu možnost měly či mohly mít. V uvedených nálezech Ústavní soud vyvodil, že právo garantované čl. 36 odst. 1 Listiny zahrnuje povinnost soudů vypořádat se se vším, co vyšlo v průběhu řízení najevo a co účastníci řízení tvrdí, má-li to vztah k projednávané věci, a skutečnost, že se soud s takovou námitkou nijak nevypořádal, zásadně zakládá neústavnost daného rozhodnutí [viz též nálezy ze dne 20. 12. 2005 sp. zn. I. ÚS 593/04 (N 230/39 SbNU 443) a ze dne 3. 10. 2006 sp. zn. I. ÚS 74/06 (N 175/43 SbNU 17)].

16. K blanketní stížnosti se Ústavní soud vyjádřil též v nálezu ze dne 8. 8. 2017 sp. zn. Pl. ÚS 32/16 (345/2017 Sb., N 139/86 SbNU 369), v němž se mimo jiné zabýval otázkou, zda lze považovat za souladnou s ústavním pořádkem část § 143 odst. 1 tr. řádu, v níž se stanoví, že stížnost je nutno podat do tří dnů od oznámení usnesení. Dospěl přitom k závěru, že třídní lhůta je z ústavněprávního hlediska akceptovatelná, současně však konstatoval, že je třeba, aby orgány činné v trestním řízení při rozhodování o stížnosti šetřily podstatu a smysl základních práv a svobod, a že je jejich povinností zajistit, aby bylo na zákonné úrovni respektováno právo stěžovatele na obhajobu. V této souvislosti

uvedl, že je-li podána blanketní stížnost, v níž si stěžovatel (obhájce) vyhradil lhůtu pro její odůvodnění, lze na orgán rozhodující o stížnosti klást požadavek, aby buď upozornil stěžovatele (obhájce) na nepřiměřenost jím navržené lhůty a stanovil mu namísto toho lhůtu přiměřenou, nebo aby vyčkal doplnění stížnosti. Pouze výjimečně, kdy aktuální procesní situace jiný postup neumožňuje, může orgán o stížnosti rozhodnout bez dalšího. Důvodem, pro nějž by bylo možno rozhodnout bez ohledu na avizované doplnění stížnosti a bez předchozího upozornění stěžovatele, však nemůže být požadavek na urychlené vyřizování vazebních věcí, podává-li stížnost osoba, která je v důsledku napadeného rozhodnutí omezoována na osobní svobodě. Požadavek na urychlené projednání je totiž stanoven k ochraně této osoby, a žádá-li tato osoba, aby bylo s rozhodnutím posečkáno v zájmu její obhajoby, je třeba takový návrh upřednostnit před požadavkem na rychlost řízení (viz též nálezy ze dne 4. 9. 2018 sp. zn. I. ÚS 1692/18, dostupný na <http://nalus.usoud.cz>).

17. V nyní posuzované věci krajský soud neuvedl žádný relevantní důvod, pro nějž by bylo nutno o stížnosti rozhodnout neprodleně, ani obhájce stěžovatele neinformoval, že jím navržená lhůta k doplnění stížnosti je nepřiměřená. Byl tedy povinen umožnit mu, aby v této lhůtě blanketní stížnost doplnil, jinak řečeno, byl povinen vyčkat s rozhodnutím do okamžiku, kdy by bylo zřejmé, že stěžovatel v avizované lhůtě odůvodnění stížnosti nepředložil. To však neučil a o stížnosti rozhodl již dne 19. 9. 2019, přestože obhájcem navržená lhůta měla skončit 25. 9. 2019. Relevantní přitom je, že rozsáhlé doplnění stížnosti bylo soudu v této lhůtě (dne 24. 9. 2019) doručeno.

18. S ohledem na dodržování principů práva na soudní ochranu je nezbytné, aby měl stěžovatel jistotu, že podal-li doplnění stížnosti zákonem předvídaným způsobem a v avizované lhůtě, přičemž mu nebylo sděleno, že by šlo o lhůtu nepřiměřenou, bude k jeho rozsáhlým námitkám při rozhodování o stížnosti přihlédnuto. Krajský soud však postupem, kdy avizovanou lhůtu neakceptoval, ani stěžovateli (obhájci) s předstihem nesdělil, že ji považuje za nepřiměřenou, a stížnost bez dalšího zamítl, čímž fakticky zamítl stížnostní námitky, aniž by znal jejich obsah, porušil ústavně zaručené právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny a tím i jeho právo na obhajobu podle čl. 40 odst. 3 Listiny.

19. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) téhož zákona napadené rozhodnutí krajského soudu zrušil. Rozhodl tak bez nařízení ústního jednání, neboť má za to, že od něho nelze očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 6. prosince 2019

Josef Fiala
předseda senátu